

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība

Reģistrācijas Nr. 40008043830, Bruņinieku iela 29/31, Rīga, LV-1001, Latvija
Tālrunis: 672 70 273, e-pasts: lizda@lizda.lv, www.lizda.lv

Rīgā

03.12.2020. Nr. 231

Latvijas Republikas 13. Saeimas deputātiem
Ministru prezidentam Arturam Krišjānim Kariņam

Informācijai:
Izglītības un zinātnes ministrei Ilgai Šuplinskai

Par izglītības un zinātnes ministres Ilgas Šuplinskas demisijas pieprasīšanu

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (turpmāk - LIZDA) informē, ka 2020. gada 12. novembra LIZDA Padomes sēdē tika uzklauts izglītības un zinātnes ministres Ilgas Šuplinskas viedoklis par LIZDA izvirzītajām prasībām sociālā dialoga un sadarbības pilnveidošanai ar sociālajiem un sadarbības partneriem, izglītības un zinātnes nozarē uzsākto reformu pilnveidošanai, atbilstošu resursu nodrošināšanai to kvalitatīvai īstenošanai, plānotajiem un esošajiem normatīvo aktu grozījumiem, kas negatīvi ietekmē pedagogu un zinātnieku darba dzīves kvalitāti, izglītības un zinātnes nozari un sabiedrību kopumā.

2020. gada 23. novembrī Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk - IZM) sniedza rakstisku atbildi par katru no LIZDA izvirzītajām prasībām, taču lielākā daļa atbilžu nesniedza konkrētu informāciju un norādīja uz to, ka LIZDA prasības netiks pildītas un ņemtas vērā. 2020. gada 25. novembrī LIZDA Padomei izvērtējot IZM sniegtās atbildes, kā arī esošos sadarbības principus un sadarbības praksi, tika pieņemts lēmums pieprasīt izglītības un zinātnes ministres Ilgas Šuplinskas demisiju.

Balstoties uz Ministru kabineta iekārtas likuma 20. panta pirmo daļu, kas nosaka, ka ministru no amata var atbrīvot Ministru prezidents vai, ka neuzticību ministram var izteikt Saeima, kā rezultātā saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 59. pantā noteikto ministram ir jāatkāpjas, **LIZDA vērsas pie Latvijas Republikas 13. Saeimas deputātiem un Ministru prezidenta ar lūgumu rosināt izglītības un zinātnes ministres Ilgas Šuplinskas demisiju.**

LIZDA lūdz pieprasīt izglītības un zinātnes ministres Ilgas Šuplinskas demisiju, pamatojot to ar sekojošu prasību neizpildi:

1. Uzlabot sociālo dialogu ar LIZDA un citām nozares organizācijām, veidojot cieņpilnu, profesionālu un konstruktīvu sadarbību. Rīkot starp institūciju saskaņošanas sanāksmes par nozares būtiskām reformām, t.sk., normatīvo aktu grozījumiem un iesaistīt sociālos, sadarbības partnerus reformu izstrādē;

2. Atcelt grozījumus Ministru kabineta (turpmāk – MK) 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē”. Neveikt grozījumus par kvalitatīvo un kvantitatīvo kritēriju maiņu, pārskatīt obligāto centralizēto eksāmenu (turpmāk – OCE) indeksa aprēķina formulu. Ja netiek izpildīts iepriekšminētais punkts, tad pārskatīt pedagogu darba samaksas

paaugstināšanas grafiku un veikt attiecīgus grozījumus MK 2016. gada 5. jūlija noteikumos Nr. 445 "Pedagogu darba samaksas noteikumi", kas stātos spēkā no 2020. gada 1. septembra;

3. Nodrošināt kvalitatīvus un visos mācību priekšmetos nepieciešamos mācību līdzekļus un metodiskos ieteikumus to lietošanai 1.,4.,7.,10. klasei līdz 2020. gada decembra vidum un 2.,5.,8.,11. klasei līdz 2021. gada maijam. Nodrošināt piemaksas no valsts budžeta par papildus pienākumu veikšanu pedagogiem, kuri īsteno jauno saturu 1., 4., 7., 10. klasei. Ja tas netiek nodrošināts, pārtraukt jaunā, kompetencēs balstītā mācību satura ieviešanu, bet turpināt aprobēt un pilnveidot jauno saturu;

4. Novērst pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu nevienlīdzību darba slodzē un mēneša darba algā, salīdzinot ar pārējiem pedagogiem;

5. Nodrošināt atbilstošu bāzes finansējumu augstākajai izglītībai un zinātnei, lai ieviestu kvalitatīvas pārmaiņas šajās nozarēs, kas veicinātu tautsaimniecības attīstību ilgtermiņā.

Turpmāk LIZDA izklāsta un pamato iepriekšminēto prasību būtību.

1. LIZDA prasība:

Uzlabot sociālo dialogu ar LIZDA un citām nozares organizācijām, veidojot cieņpilnu, profesionālu un konstruktīvu sadarbību. Rīkot starp institūciju saskaņošanas sanāksmes par nozares būtiskām reformām, t.sk., normatīvo aktu grozījumiem un iesaistīt sociālos, sadarbības partnerus reformu izstrādē.

IZM atbilde par LIZDA prasību:

Lai nodrošinātu efektīvu sociālo dialogu un sabiedrības pārstāvju iesaisti izglītības politikas plānošanā un īstenošanā, ministrija izmanto dažādas iespējas.

- Konsultatīvā padome "Izglītība visiem" (turpmāk - KP), kuras uzdevums ir veicināt ministriju un citu pārvaldes iestāžu, pašvaldību, privātā sektora, nevalstisko un starptautisko organizāciju sadarbību un saskaņotu rīcību, veido saikni starp valdību un sabiedrību. KP ir daļa no sabiedriskās apspriešanas, kas nodrošina iespējas tās locekļiem diskutēt par aktuālajiem izglītības politikas jautājumiem. Šī ir būtiska platforma iesaistīto pušu diskusijām par globālās darba kārtības jautājumiem, sasaistot tos ar nacionālā līmeņa prioritātēm un iniciatīvām. Saskatot nepieciešamību stiprināt KP lomu, plānots vēl aktīvāk izmantot KP kā sabiedriskās apspriešanas forumu un nodrošināt, lai diskusiju rezultātā izvirzītie priekšlikumi pārtaptu konkrētā rīcībpolitikā. Organizējot regulāru viedokļu apmaiņu par aktuāliem izglītības jomas jautājumiem, nākamo KP sanākumi 2020. gada 9. decembrī plānots veltīt diskusijām par attālinātajām mācībām un turpmāk nepieciešamajiem pasākumiem Covid-19 izraisīto krīzes seku mazināšanai. Aicinām arī LIZDA sniegt priekšlikumus jautājumiem, kas iekļaujami šīs KP darba kārtībā atbilstoši tās nolikumam.
- Atzinumi par tiesību aktu un politikas attīstības plānošanas dokumentu projektiem no ministrijām un citām institūcijām, kuru saskaņojumi ir nepieciešami, saskaņošanas procesā tiek saņemti atbilstoši MK 07.04.2009. noteikumiem Nr. 300 "Ministru kabineta kārtības rullis".
- Sabiedrības pārstāvjus iesaista darba grupās un konsultatīvajās padomēs (par specifiskiem politikas jautājumiem, normatīvo aktu un politikas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei, izglītības reformu apspriešanai utt.); nodrošina iespēju piedalīties tiesību aktu un politikas attīstības plānošanas dokumentu sabiedriskajā apspriešanā; aicina piedalīties ministrijas rīkotajos pasākumos (diskusijās, semināros, forumos, konferencēs par aktuālajiem izglītības politikas jautājumiem); aicina sniegt viedokli par tiesību aktu un politikas attīstības plānošanas dokumentu projektiem un sadarbības līgumu ietvaros atbilstoši MK 25.08.2009. noteikumiem Nr. 970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā".

LIZDA komentārs par IZM sniegto atbildi:

Atklāta un sabiedrībai pieejama valsts pārvalde ir viens no Valsts pārvaldes iekārtas likuma mērķiem. Likumā noteikts, ka šī mērķa sasniegšanai iestāde savā darbībā iesaista sabiedrības pārstāvjus. Iespēja visām ieinteresētajām personām līdzdarboties ir arī viens no Attīstības plānošanas sistēmas likumā noteiktajiem principiem. Negatīvi vērtējam, ka nereti izglītības un zinātnes nozares reformas tiek virzītas bez konsultēšanās ar sociālajiem un sadarbības partneriem, starpinstitūciju saskaņošanas sanāksmes klātienē vai attālināti praktiski nenotiek vai notiek formāli, par būtiskiem grozījumiem normatīvajos aktos atzinumu sniegšanas termiņi ir neadekvāti īsi, kā arī bieži sociālo un sadarbības partneru paustie priekšlikumi un iebildumi netiek ņemti vērā vispār.

Uzskatām, ka veiksmīgs sociālais dialogs ir atkarīgs no pilsoniskās sabiedrības spējas nodrošināt lēmumu pieņemšanas procesa atklātību un caurredzamību, interešu grupu iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā un sadarbības kultūru. Uzskatām, ka ir būtiski stiprināt IZM un nozares vadošo organizāciju savstarpējo sadarbību, uzticēšanos, mēģinot rast vienotu nostāju par kvalitatīvu reformu virzīšanas nozīmi un nepieciešamo resursu nodrošināšanu reformu īstenošanai. Nepieciešams veidot un stiprināt cieņpilnu, profesionālu, konstruktīvu, demokrātisku un uz labas pārvaldības principiem balstītu sadarbību ar sociālajiem un sadarbības partneriem, spējot vienoties un rast kompromisus, lai mērķtiecīgi un sekmīgi risinātu izglītības nozarē aktuālos jautājumus.

LIZDA norāda, ka IZM neievēro MK 2009. gada 7. aprīļa noteikumus Nr. 300 "Ministru kabineta kārtības rullis", kas nosaka izsludināto normatīvo aktu projektu saskaņošanas kārtību:

- 17. punkts nosaka: "Ministrija ir atbildīga par sabiedrības informēšanu par Ministru kabinetā izskatāmo projektu saturu un būtiskajām izmaiņām. Kārtību, kādā ministrija sagatavo, noformē un izplata informāciju sabiedrībai par Valsts sekretāru sanāksmē, Ministru kabineta komitejā un Ministru kabinetā izskatāmo projektu un par pieņemtajiem lēmumiem, nosaka Ministru kabineta instrukcija.";
- 64.1 apakšpunkts nosaka: "Ministrija par jautājuma iesniegšanu izskatīšanai Valsts sekretāru sanāksmē informē tās pašvaldību pārstāvošās institūcijas, nevalstiskās organizācijas un sociālo partneru organizācijas, ar kurām nav panākta vienošanās saskaņošanas procesā.";
- 92. punkts nosaka: "Ja cita institūcija, kas nav norādīta Valsts sekretāru sanāksmes protokolā kā atzinuma sniedzēja, ir sniegusi atzinumu par izsludināto projektu, ievērojot šo noteikumu 88. punktā paredzēto termiņu atzinumu sniegšanai par attiecīgo izsludināto projektu, atbildīgā ministrija vērtē arī šo atzinumu un iekļauj iebildumu šo noteikumu 96. punktā minētajā izziņā, kā arī uzaicina attiecīgās institūcijas pārstāvi piedalīties saskaņošanas procesā. Ja ar minēto institūciju saskaņošanas procesā netiek panākta vienošanās, atbildīgā ministrija izvērtē nepieciešamību virzīt izsludināto projektu izskatīšanai attiecīgi Valsts sekretāru sanāksmē vai Ministru kabineta komitejas sēdē vai sagatavo to iesniegšanai noteiktā kārtībā Ministru kabinetā, norādot iesniedzēja pavadvēstulē informāciju par citas institūcijas uzturēto iebildumu.";
- 98. punkts nosaka: "Ja ministrija un cita institūcija ir izteikusi iebildumus par izsludināto projektu, atbildīgā ministrija pēc iebildumu izvērtēšanas izziņu un precizēto projektu (tā anotāciju) elektroniski nosūta ministrijām un citām institūcijām, kuras sniegušas atzinumu vai noteiktā kārtībā apliecinājušas, ka iebildumu nav, kā arī tām ministrijām un citām institūcijām, kuras skar projektā izdarītās būtiskās izmaiņas.";
- 99. punkts nosaka: "Ja atbildīgā ministrija, precizējot izsludināto projektu, ir ņēmusi vērā saskaņošanas dalībnieku iebildumus un piecu darbdienu laikā pēc izziņas un precizētā projekta nosūtīšanas no saskaņošanas dalībniekiem nav saņemti iebildumi par precizēto projektu, projektu uzskata par saskaņotu un atbildīgā ministrija šajos noteikumos noteiktajā kārtībā sagatavo projektu iesniegšanai Ministru kabineta sēdē.";
- 100. punkts nosaka: "Lai panāktu vienošanos par vērā neņemtajiem vai daļēji vērā ņemtajiem iebildumiem, atbildīgā ministrija sasauc kopīgu starpministriju (starpinstitūciju) sanākumi. Sasaucot starpministriju (starpinstitūciju) sanākumi, atbildīgā ministrija ne vēlāk kā piecas

darbdienas pirms sanāksmes elektroniski nosūta saskaņošanas dalībniekiem (uz institūcijas oficiālo e-pasta adresi un atzinuma izstrādātāja e-pasta adresi) informāciju par sanāksmi, norādot ministrijas un citas institūcijas, par kuru iebildumiem sanāksme tiek rīkota, pievieno izziņu un precizēto projektu (tā anotāciju).”;

- 108. punkts nosaka: “Ja starpministriju (starpinstitūciju) sanāksmē vai rīkojot elektronisko saskaņošanu par vērā ņemtajiem vai daļēji vērā ņemtajiem iebildumiem vienošanās netiek panākta vai ja šo noteikumu 106. punktā noteiktajā termiņā ir saņemti iebildumi un tie netiek ņemti vērā, atbildīgā ministrija sagatavo projektu izskatīšanai attiecīgi Valsts sekretāru sanāksmē vai Ministru kabineta komitejas sēdē. Atbildīgā ministrija ir tiesīga veikt atkārtotu saskaņošanu šajā nodaļā noteiktajā kārtībā.”.

Pēc MK 2009. gada 7. aprīļa noteikumos Nr. 300 “Ministru kabineta kārtības rullis” noteiktās kārtības IZM būtu jāorganizē starpinstitūciju sanāksmes, pieaicinot LIZDA, par jebkuru IZM izstrādāto normatīvo aktu vai normatīvo aktu grozījumu projektu, par kuru LIZDA ir iesniegusi iebildumus un šie iebildumi nav ņemti vērā. LIZDA sniedz salīdzinoši daudz atzinumus, kuros iekļauti priekšlikumi un iebildumi, taču starpinstitūciju saskaņošanas sanāksmes notiek ļoti reti. Netika prasīti atzinumi un organizētas starpinstitucionālās sanāksmes par vairākiem grozījumiem Izglītības likumā, Augstskolu likumā, netika organizēta saskaņošanas sanāksme un meklēti kompromisi par MK noteikumiem “Kārtība, kādā tiek piešķirts un anulēts valsts ģimnāzijas statuss”, kā arī netika prasīts viedoklis par Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) Latvijas prasmju stratēģijas gala redakciju, kas tika ievērojami papildināta.

LIZDA vērš uzmanību, ka IZM norādītā konsultatīvās padomes “Izglītība visiem”, saskaņā ar MK 2003. gada 16. septembra noteikumiem Nr. 529 “Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” nolikums”, mērķis ir veicināt ministriju un citu pārvaldes iestāžu, pašvaldību, privātā sektora, nevalstisko un starptautisko organizāciju sadarbību un saskaņotu rīcību, lai visiem nodrošinātu iekļaujošu, līdztiesīgu un kvalitatīvu izglītību un veicinātu mūžizglītību, bet šī konsultatīvā padome neizstrādā normatīvos aktus un nevirza to saskaņošanu un pieņemšanu. LIZDA informē, ka 2020. gada 21. oktobrī (vēstule Nr. 196 “Par grozījumiem Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” nolikumā un darba kārtībā izskatāmajiem jautājumiem”) iesniedza priekšlikumus konsultatīvajai padomei “Izglītība visiem” ar priekšlikumiem padomes darba kārtības izskatāmajiem jautājumiem, kas nav izskatīti.

Informējam, ka izglītības un zinātnes ministres I. Šuplinskas pilnvaru laikā LIZDA ir iekļauta darba grupās (Profesionālās izglītības programmu finansēšanas darba grupa, Pirmsskolas izglītības darba grupa, Pedagogu darba samaksas pilnveides darba grupa, Jauna akadēmiskās karjeras ietvara izstrādes darba grupa), taču masu medijos ministre atsaucas uz LIZDA VII Kongresā atspoguļotajiem statistikas datiem par LIZDA iesaisti darba grupās, atzinumu sniegšanu, piedalīšanos dažādās diskusijās un sanāksmēs. Šie statistikas dati ir apkopoti par LIZDA darbības periodu no 2015.gada līdz 2020. gadam, tāpēc ministrei nav korekti uz tiem atsaukties un maldināt sabiedrību.

Informējam, ka Latvijas Pašvaldību savienība, Latvijas izglītības vadītāju asociācija, Latvijas Lielo pilsētu asociācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Koledžu asociācija, biedrība “Vecāku Alianse”, Vecāku organizācija „Mammām un tētiem”, Latvijas Daudzbērnu ģimeņu biedrību apvienība, biedrība “Pilsoniskais dialogs”, Kustība “Vecāku balss”, biedrība “Vecāku apvienība”, biedrība “Pirmsskolas izglītības asociācija” atbalstījušas atklātās vēstules parakstīšanu ar prasību, lai nozares ministre uzlabo sociālo dialogu un reformu izstrādē iesaista sociālos un sadarbības partnerus.

2. LIZDA prasība:

Atcelt grozījumus MK 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē”. Neveikt grozījumus par kvalitatīvo un kvantitatīvo kritēriju maiņu, pārskatīt OCE indeksa aprēķina formulu. Ja netiek izpildīts iepriekšminētais punkts, tad pārskatīt pedagogu darba

samaksas paaugstināšanas grafiku un veikt attiecīgus grozījumus MK 2016. gada 5. jūlija noteikumos Nr. 445 "Pedagogu darba samaksas noteikumi", kas stātos spēkā no 2021. gada 1. septembra.

IZM atbilde par LIZDA prasību:

MK 11.11.2018. noteikumi Nr. 583 "Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē" (turpmāk – noteikumi Nr. 583) stājās spēkā 2020. gada 1. augustā. 2020. gada septembrī Valsts izglītības informācijas sistēmā tika veikta obligāto centralizēto eksāmenu rezultātu indeksa aprēķini, kuri liecināja, ka 22 pašvaldības vidusskolām aprēķinātais indekss neatbilda noteikumu prasībām, t.i. nebija vienāds vai lielāks par 40%. Sešās no vidusskolām, kas neizpildīja noteikumos Nr. 583 noteiktās prasības, šajā mācību gadā nav uzņemta 10. klase. Savukārt par trīs vidusskolām pašvaldības jau ir pieņēmušas lēmumus par šo skolu reorganizāciju par pamatskolām. Par pārējām notiek ministrijas konsultācijas ar pašvaldībām, meklējot labākos risinājumus kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai.

Noteikumos Nr. 583 plānots veikt grozījumus, lai salāgotu minētos noteikumus ar pieņemtajiem tiesību aktiem:

- 2020. gada 19. jūnijā Saeimā pieņemts Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums;
- MK 06.10.2020. noteikumi Nr. 618 "Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru, citu Izglītības likumā noteiktu institūciju un izglītības programmu akreditācijas un izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanas kārtība", kas precizē kritērijus, pēc kuriem tiek vērtēta izglītības iestādes īstenoto izglītības programmu sniegtās izglītības kvalitāte;
- 2020. gada 20. oktobrī MK izskatīja informatīvo ziņojumu "Par kvalitatīvas vispārējās vidējās izglītības nodrošināšanas priekšnosacījumiem" un uzdeva IZM veikt ziņojumā minētās darbības, tai skaitā veikt grozījumus noteikumos Nr. 583 līdz 2020. gada 31. decembrim.

LIZDA komentārs par IZM sniegto atbildi:

LIZDA uzskata, ka nav pieļaujama grozījumu veikšana MK 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 "Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē" :

- LIZDA savā atzinumā par MK 2018. gada 11. septembra noteikumiem Nr. 583 "Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē" norādīja, ka nepieciešams pilnveidot OCE rezultātu indeksa aprēķinu atbilstoši starptautiski atzītiem izglītojamo mācību sasniegumus ietekmējošiem datiem līdz 2020. gada 30. decembrim. LIZDA vērs uzmanību, ka 2018. gada 11. septembrī MK sēdē tika izskatīti un pieņemti "Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē atbilstoši minimāli pieļaujamajam izglītojamo skaitam, un kritērijiem maksimāli pieļaujamajam izglītojamo skaitam". Noteikts, ka līdz 2019. gada 1. oktobrim IZM jāiesniedz Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveidi, tai skaitā pilnveidojot kvalitātes kritērijus. Šobrīd OCE rezultātu indeksā ir iekļauti izejas dati, kurus izglītības iestāde nevar ietekmēt, piemēram, izglītojamo skaits, kas nekārto centralizētos eksāmenus. Izglītības iestāde nevar ietekmēt un nepieņem lēmumus par izglītojamo atbrīvošanu no eksāmeniem un nevar ietekmēt izglītojamo, viņu ģimeņu pieņemtos lēmumus pārtraukt mācības. Uzskatām, ka nav pieļaujama šādu datu, kas nav saistīti ar izglītības procesa kvalitāti, iekļaušana izglītības kvalitātes mērījumu formulā. OCE indeksa aprēķinā

nav ņemts vērā speciālās izglītības, neklātienes programmu īpatsvars, kas ietekmē centralizēto eksāmenu rādītājus un OCE indeksu;

- Pēc Covid-19 attālinātās mācības nebūs obligātas, bet tagad tās ir obligātas 5.-12. klasēm. Nav pietiekamu resursu attālināto mācību īstenošanai 10.-12. klasēm, kas var būtiski ietekmēt izglītības kvalitātes rādītājus;
- Covid-19 izplatības laikā ir paaugstināts stress gan pedagogiem, gan skolēniem, būtiska ir sociāli-ekonomiskās situācijas loma ģimenēs Covid-19 laikā, tāpēc attālinātās mācības kopumā var pazemināt izglītības kvalitātes rādītājus;
- Pedagogiem un skolēniem nav vienlīdzīga pieeja IKT resursiem, nav pietiekama interneta kvalitāte gan izglītības iestādēs, gan attālinātā darba/mācību veikšanai no mājām, tāpēc apdraudēta ir kvalitatīvas izglītības pieejamība;
- Īpaši Covid-19 izplatības laikā izglītības iestādes saskaras ar vēl lielāku pedagogu trūkumu, vakancēm, arvien izplatītāka ir darba tiesisko attiecību pārtraukšana, biežāka ir slimošana ar Covid-19 un citām slimībām, kas ietekmē pilnvērtīga mācību procesa realizēšanu;
- Nedrīkst pieļaut, ka tiek noteiktas nevienlīdzīgas minimālā skolēnu skaita prasības vienā administratīvā teritorijā esošām privātām vidusskolām 40 skolēni, bet pašvaldību skolām 120 skolēni. 2020./2021. mācību gadā ir jau vairāki desmiti privāto izglītības iestāžu, kas īsteno vispārējās vidējās izglītības programmu, 22 no šīm iestādēm ir Rīgā. Pašvaldībām tiek uzdots optimizēt izglītības iestāžu tīklu, taču tajā pat laikā privātajām izglītības iestādēm tiek izvirzīta prasība par trīs reizes mazāku skolēnu skaitu. Turklāt vairākas pašvaldības jau lēmušas, ka neīstēnos izglītības programmas 10., 11. klasēs, kas ietekmēs kvantitatīvos rādītājus jeb iespēju izpildīt paaugstināto minimālo skolēnu skaitu;
- Vidējās izglītības standarts paredz, ka 11. klasē būs jau centralizētie eksāmeni. Vēršam uzmanību uz rezultātu rādītājiem, ja 10. klasei tik lielā mērā būs notikušas attālinātās mācības un mācību līdzekļi ir nepietiekami, nekvalitatīvi. Ņemot vērā šī brīža situāciju, Covid-19 krīzes laikā, tiek realizēta jaunā kompetencēs balstītā mācību satura pieejas ieviešana. Dotā situācija ievieš zināmas izmaiņas darba organizācijā un kvalitatīvas zināšanu ieguves procesā (attālinātais mācību process, mācību un metodisko līdzekļu nepietiekams daudzums), tādējādi pastāv risks, ka izvēļu grozi netiks realizēti paredzētajā kvalitatīvajā līmenī, neatkarīgi vai paredzētais mācību saturs tiks izņemts. Uzskatām, ka šādā situācijā būtu jābūt iespējai centralizētos eksāmenus kārtot beidzot 12. klasi;
- Jāņem vērā pašvaldību vēlēšanas, lai jaunajam sasaukumam ir laiks izanalizēt un pieņemt izsvērtus, profesionālus lēmumus par vidusskolas posma izglītības iestāžu tīkla optimizāciju;
- Higiēnas prasību nodrošināšana gadiem tiek atlikta (lielāks kvadrātmetru skaits uz skolēnu). Tas var ietekmēt minimālā skolēnu skaita noteikšanu. Saistībā ar skolu tīkla optimizāciju tiek pagarināts pārejas periods, līdz kuram jānodrošina divu kvadrātmetru platība uz katru izglītojamo mācību telpā, tādējādi šī prasība stāsies spēkā 2023. gada 1. septembrī līdzšinējā šā gada 1. septembra vietā. Veselības ministrijā skaidro, ka minimālā platība kvadrātmetros uz skolēnu ir galvenais rādītājs, ko ievērojot, var efektīvāk nodrošināt bērniem labvēlīgus iekštelpu vides apstākļus, īpaši, ja mācību telpās nav mehāniskās ventilācijas. Ir svarīgi nodrošināt atbilstošu platību katram izglītojamajam, lai nodrošinātu pietiekamu gaisa cirkulāciju telpās un līdz ar to optimālu oglekļa dioksīda (CO₂) koncentrāciju, tādējādi samazinot infekciju slimību izplatības risku. Ja reiz ir spēkā šādi nosacījumi, kas ir minēti arī MK 2002. gada 27. decembra noteikumos Nr. 610 "Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas", ieteicams būtu pārskatīt prasības par izglītojamo skaitu klasēs. Arī MK 2018. gada 11. septembra noteikumu Nr. 583 "Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē" 10. punkts nosaka maksimāli pieļaujamo izglītojamo skaitu vispārējās izglītības iestādes vidējās izglītības pakāpes klasē un vidējās izglītības pakāpes klašu grupā nosaka vispārējās izglītības iestādes vadītājs, ņemot vērā

normatīvajos aktos par higiēnas prasībām noteikto minimālo platību viena izglītojamā vietai mācību telpā, ķīmijas un fizikas kabinetā, mājturības un tehnoloģiju kabinetā, sporta zālē un datorklasē.

LIZDA norāda, ka nav pieejama informācija, vai IZM, nosakot minimālos skolēnu skaitu, ņēma vērā MK 2002. gada 27. decembra noteikumus Nr. 610 “Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas”, kas nosaka:

“24. Minimālā platība viena izglītojamā vietai:

24.1. mācību telpā — 2 m²;

24.2. telpā, kurā veic ķīmijas, fizikas vai dabaszinību laboratorijas vai praktiskos darbus, – 2,4 m²;

24.3. mājturības, dizaina un tehnoloģiju kabinetā – 3 m²;

24.4. sporta zālē — 8 m²;

24.5. datorklasē – 3 m².”

LIZDA uzskata, ka ir tiesīga pieprasīt veikt grozījumus pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafikā, jo tā pieņemšana ir saistīta ar MK 2018. gada 11. septembra noteikumu Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē” pieņemšanu. MK noteikumu projekta “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma - anotācijas kopsavilkumā akcentēts: “Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014. – 2020. gadam norādīts, ka izglītības attīstības politikas virsmērķis ir kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai. Lai nodrošinātu minētā virsmērķa izpildi, IZM plāno atalgojuma palielināšanu pedagogiem saskaņā ar indikatīvo pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku laikposmam no 2018. gada 1. septembra līdz 2022. gada 31. decembrim saistīt ar augstas izglītības kvalitātes nodrošināšanu ikvienā skolā. Tiek plānots, ka noteikumi stāsies spēkā 2020. gada 1. augustā.”

Informējam, ka IZM plānotie grozījumi MK 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē”, paredz būtiskas izmaiņas. Turklāt tās tiks piemērotas no 2021. gada 1. septembra.

	1.GADS (2021./2022.m.g.)	2.GADS (2022./2023.m.g.)	3.GADS (2023./2024.m.g.)
Vai izglītības iestāde atbilst <u>kvalitātes kritērijiem UN kritērijiem</u> par minimāli pieļaujamo <u>izglītojamo skaitu</u> 10. – 12.klasē	JĀ , izglītības iestāde atbilst ABIEM kritērijiem		
	100% valsts budžets	100% valsts budžets	100% valsts budžets
	NĒ , izglītības iestāde neatbilst vienam VAI abiem kritērijiem		
	Brīdinājums un 80% valsts budžets	50% valsts budžets	Skolas dibinātāja budžets

IZM sagatavotie dati.

Vēršam uzmanību, ka spēkā esošās normas nosaka, ja:

- 2020./2021. m.g. neizpilda kvalitātes kritērijus, tad uz 2021./2022. m.g. gadu brīdina un finansē 100% atalgojumu pedagogiem,

- otrajā gadā (2022./2023. m.g.) neizpilda kvantitatīvos un kvalitatīvos kritērijus, tad ir 50% finansējums darba samaksai no valsts budžeta.

- divus gadus pēc kārtas neizpilda kvalitatīvos kritērijus un attiecīgajā gadā kvantitatīvos kritērijus, tad skolas dibinātāja budžetu var izmantot pedagogu atalgojuma nodrošināšanai;

- attiecīgajā gadā izpilda kvantitatīvos kritērijus, bet trīs gadus pēc kārtas neizpilda kvalitatīvos kritērijus, tad skolas dibinātāja budžetu var izmantot pedagogu atalgojuma nodrošināšanai.

Paredzētie grozījumi, salīdzinājumā ar spēkā esošo redakciju, samazinās mērķdotācijas apmēru pedagogu darba samaksai par 20%, ja neizpildīs kvantitatīvos un kvalitatīvos kritērijus. Uzskatām, ka attālinātās mācības, IKT trūkums, interneta nepietiekamā kvalitāte, paaugstinātais stress Covid-19 laikā, pedagogu trūkums, mācību līdzekļu trūkums ietekmē izglītības kvalitātes rādītājus.

Informējam, ka plānotie grozījumi MK 2018. gada 11. septembra noteikumos Nr. 583 “Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē” salīdzinājumā ar spēkā esošo redakciju paredz būtiskas izmaiņas minimālajā izglītojamo skaita noteikšanā.

IEDALĪJUMS	Minimālais izglītojamo skaits 10. – 12.kl.*	Spēkā esošā redakcija
1. Desmit valstspilsētas – Rīga, Daugavpils, Liepāja, Jūrmala, Rēzekne, Valmiera, Jelgava, Jēkabpils, Ventspils, Ogre	120	120
2. Administratīvo teritoriju administratīvie centri (izņemot valstspilsētas)	90	54 (+36)
3. Administratīvā teritorija ārpus administratīvā centra	40	33 (+7)
4. Teritorijas pie Eiropas Savienības ārējās robežas (Rekavas vidusskola, Baltinavas vidusskola, Kārsavas vidusskola, Ciblas vidusskola, Zilupes vidusskola, Salienas vidusskola, Zemgales vidusskola (Daugavpils novadā))	25	22 (+3)

IZM sagatavotie dati.

Jaunās prasības nevarēs izpildīt 121 izglītības iestāde (79 skolās skolēnu skaits 10. –12. klasēs neatbildīs minimālajam noteiktajam, 42 skolās - pašvaldība plāno izmaiņas vidējās izglītības iestādes darbībā, 2020./2021. m.g. neuzņem izglītojamus 10. klasēs / izglītības iestādes reorganizācija 2020. – 2023.g.).

IZM izveidotajai darba grupai ir uzdots līdz 2021. gada 31. maijam izvērtēt pašvaldību savstarpējo norēķinu sistēmas ietekmi uz izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu, tāpēc šādu grozījumu veikšana būtu jāizvērtē pēc darba grupas rezultātiem.

Ņemot vērā Covid-19 izplatību un ārkārtas situāciju valstī, LIZDA rosina pārcelt izglītības iestāžu un programmu akreditāciju termiņu un nepieļaut, ka kvalitātes kritēriji par vidējās izglītības programmu akreditācijas rezultātiem tiek ņemti vērā no 2021. gada 1. augusta.

LIZDA rosina:

- izvērtēt Covid-19 ietekmi uz izglītības procesa nodrošināšanu, pieejamību, izglītības kvalitātes rādītājiem;
- neveikt grozījumus Vispārējās izglītības likumā, nosakot deleģējumu Ministru kabinetam noteikt vienotas prasības uzņemšanai vispārējās vidējās izglītības programmā valsts, pašvaldību un valsts augstskolu vispārējās izglītības iestādēs;

- neveikt izmaiņas deleģējumā un atbilstošajā regulējumā Izglītības likumā attiecībā uz kritērijiem un kārtību, kādā valsts piedalās pašvaldību, valsts augstskolu un privāto vispārējās izglītības iestāžu vispārējās izglītības programmu īstenošanā iesaistīto pedagogu darba samaksas finansēšanā, nosakot, ka izglītības iestādei jāatbilst gan Ministru kabineta noteiktajiem kvalitātes kritērijiem, gan prasībām par minimāli pieļaujamo izglītojamo skaitu vidējās izglītības pakāpē.

3. LIZDA prasība:

Nodrošināt kvalitatīvus un visos mācību priekšmetos nepieciešamos mācību līdzekļus un metodiskos ieteikumus to lietošanai 1.,4.,7.,10. klasei līdz 2020. gada decembra vidum un 2.,5.,8.,11. klasei līdz 2021. gada maijam. Nodrošināt piemaksas no valsts budžeta par papildus pienākumu veikšanu pedagogiem, kuri īsteno jauno saturu 1., 4., 7., 10. klasei. Ja tas netiek nodrošināts, pārtraukt jaunā, kompetencēs balstītā mācību satura ieviešanu, bet turpināt aprobēt un pilnveidot jauno saturu.

IZM atbilde par LIZDA prasību:

ESF projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” Nr.8.3.1.1/16/I/002 (turpmāk – *Skola2030*) izveidotajā mācību resursu krātuvē pakāpeniski tiek ievietoti mācību un metodiskie materiāli pilnveidotā mācību satura īstenošanai. Līdz 2020. gada decembra beigām *Skola2030* mācību resursu krātuvē būs pieejami mācību un metodiskie materiāli 1., 4., 7. un 10 klasei.

Lai sniegtu atbalstu pedagogiem attālināto mācību laikā *Skola2030* nodrošinās vebinārus pedagogiem par attālinātās mācīšanās vadlīniju īstenošanas praktiskajiem aspektiem, darba plānošanu attālināto mācību laikā. *Skola2030* arī nodrošinās regulāras tiešsaistes konsultācijas skolotājiem. Notiks sarunas *Zoom* platformā mācību priekšmetu/jomu grupās divreiz mēnesī ar *Skola2030* ekspertiem, lai rastu atbildes uz neskaidriem jautājumiem. <https://www.skola2030.lv/lv/skolotajiem/konsultacijas-skolotajiem>. *Skola2030* nodrošinās lietotāju atbalstu un metodiskos ieteikumus izglītības tehnoloģiju izmantošanā.

Decembrī būs pieejama *Tavaklase.lv* video platforma – atjauninātā tīmekļvietne.

Tiek veidota tiešsaistes e-mācību vide, kas bez maksas būs pieejama visām Latvijas vispārējās izglītības iestādēm kā klātienē, tā attālinātu mācību nodrošināšanai. Tiešsaistes e-mācību vides pilotprojekta ierobežotā skaitā skolu plānots uzsākt 2020. gada decembrī. Pēc pilotprojekta pilnveidotā tiešsaistes e-mācību vide būs pieejama visām izglītības iestādēm pēc to brīvas izvēles no 2021. gada septembra. Līdz tam laikam skolas/pašvaldības turpina izmantot viņu rīcībā esošos rīkus un sistēmas, iespēja pieslēgties *Skola2030* tiešsaistes e-mācību vides moduļiem, izmantot krātuves saturu.

Jautājumi par finansējuma piešķiršanu attiecībā uz pedagogiem, tostarp tiem, kuri īsteno jauno mācību saturu, tika skatīti starpinstitucionālās darba grupas ietvaros.

LIZDA komentārs par IZM atbildi:

Mācību līdzekļu, metodiskā atbalsta trūkums, palielinātā darba slodze ietekmē pilnvērtīgu un kvalitatīvu jaunā satura īstenošanu, tomēr vienlaicīgi tiek izvirzītas paaugstinātas kvalitātes prasības, kas ietekmēs mērķdotācijas apmēru. Ieviešot jaunā mācību satura apguvi izglītības iestādēs 1.,4.,7. un 10. klasēs no šī mācību gada 1. septembra, mācību un metodiskajiem materiāliem pilnveidotā mācību satura īstenošanai bija jābūt pieejamiem jau uzsākot šo procesu. Joprojām ir mācību līdzekļu trūkums - nav mācību grāmatu jaunā mācību satura īstenošanai, nepietiekams nodrošinājums ar digitāli pieejamiem mācību līdzekļiem un metodiskajiem norādījumiem to lietošanai, kā arī esošā situācija Covid-19 iespaidā, nelabvēlīgi ietekmē pilnvērtīgu mācību satura īstenošanu.

Piemēram:

- visas mācību programmas vidusskolai 2020. gadā tika publicētas resursu krātuvē tikai vienu nedēļu pirms mācību gada sākuma, kas ir nepietiekami, lai kvalitatīvi sagatavotos jaunā mācību satura īstenošanai;
- mācību materiāli 1.semestrim tika publicēti tikai oktobra beigās un materiāli 2. semestrim vēl nav pieejami;
- skolotāji norāda, ka, piemēram, matemātikā 10. klasei resursu krātuvē novembra beigās ir pieejami materiāli tikai 5 no 35 paredzētajām mācību stundām, kā arī mācību programmā ir tēma, kas iepriekš skolās nav mācīta un līdz šim bija tikai augstskolas kursā, nav atrodama resursu krātuvē. Tāpēc šīs tēmas apguvei ne skolotājam, ne skolēnam nav pieejami mācību materiāli, uzdevumu piemēri. Pieejamā materiālā ir konstatētas būtiskas matemātiskas kļūdas;
- mācību materiāliem nav pieejami metodiskie norādījumi to lietošanai.

Tomēr neņemot vērā iepriekš minēto, IZM nepieņēma lēmumu pildīt MK 2018. gada 11. septembra noteikumu Nr. 583 "Kritēriji un kārtība, kādā valsts piedalās vispārējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā vidējās izglītības pakāpē", kas paredz valsts mērķdotāciju pilnā apmērā, atbilstoši noteikto kvalitātes kritēriju izpildei, pretējā gadījumā mērķdotācijas apmērs tiek samazināts.

Skolotājiem šobrīd nepieciešams ļoti liels laika resurss, lai sagatavotos mācību stundām bez mācību materiāliem un metodiskā atbalsta, un saturs jāpielāgo elektroniskajām mācību formām. Tas veicina skolotāju stresu un izdegšanu. Ņemot vērā arī Covid -19 noteiktos ierobežojumus, pedagogiem nav iespējams pilnvērtīgi īstenot jauno kompetencēs balstīto mācību saturu atbilstoši spēkā esošajiem pamatizglītības, vidējās izglītības standartiem un pirmsskolas izglītības vadlīnijām. Kā liecina LIZDA rīcībā esošā informācija, Izglītības kvalitātes valsts dienesta veiktajā izpētē par attālināto mācību procesu var secināt, ka mācību satura apguve attālinātajā mācību procesā samazinās no 30% līdz 50%. LIZDA prasa pagarināt jaunā kompetencēs balstītā mācību satura ieviešanas termiņu, traktējot to kā pilotprojektu saturam. Uzskatām, ka IZM jāizstrādā vadlīnijas par mācību satura apguves apjomu īstenojot attālinātās mācības. Tāpat LIZDA uzskata, ka nepieciešams izskatīt jaunā kompetencēs balstītā mācību satura projekta īstenošanas gaitu un izvērtēt vai izlietojot finansējumu tika sasniegti projekta mērķi un rezultatīvie rādītāji un to vai tiek nodrošināts viss nepieciešamais atbalsts skolotājiem no izglītības procesā iesaistītajām pusēm. Uzskatām, ka pilnvērtīgai un kvalitatīvai jaunā satura īstenošanai nepieciešams paredzēt pedagogu darba slodzē apmaksātu darba laiku mācību stundu sagatavošanai un sadarbībai. LIZDA informē, ka līdz šim starpinstitutionālajā Pedagogu darba samaksas pilnveides darba grupā nav izskatīts jautājums par papildus finansējuma piešķiršanu pedagogiem, kuri īsteno kompetencēs balstīto saturu, tāpēc šāda informācija traktējama kā maldināšana. LIZDA priekšlikums valsts budžetā 2020. gadam un 2021. gadam netika atbalstīts. LIZDA lūdza Saeimas deputātus rosināt likumprojektos: "Par valsts budžetu 2021. gadam" un "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023. gadam", kā vienu no prioritārajiem pasākumiem noteikt: "pieprasīt papildus finansējumu kompetencēs balstītā izglītības satura ieviešanai 2., 5., 8. un 11. klasēs un īstenošanai 1., 4., 7., 10. klasēs, jo ir nepieciešams paredzēt pedagoga slodzē apmaksātu darba laiku mācību līdzekļu izveidošanai, mācību procesa plānošanai un pedagogu savstarpējai sadarbībai (22 milj. euro)". Priekšlikums netika atbalstīts.

4. LIZDA prasība:

Novērst pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu nevienlīdzību darba slodzē un mēneša darba algā, salīdzinot ar pārējiem pedagogiem.

IZM sniegtā atbilde par LIZDA prasību:

Ņemot vērā, ka pirmsskolas izglītības pedagogi ir daļa no kopējās pedagogu saimes, tad starpinstitutionālā darba grupai pedagogu darba samaksas finansēšanas modeļa pilnveidei (minēta

atbildē uz 4. jautājumu), piedāvās risinājumu par kopējā darba tirgū konkurētspējīgām pedagogu algām, kas attieksies arī uz pirmsskolas izglītības pedagogu darba samaksu. Ja no valsts budžeta tiktu nodrošināta arī bērnu no pusotra līdz četrus gadu vecumam izglītošanā iesaistīto pedagogu darba samaksa, atbilstoši šobrīd spēkā esošajai pedagogu darba samaksas aprēķināšanas kārtībai 2021./2022. mācību gadā būtu nepieciešams finansējums 54,8 milj. euro, 2022./2023. mācību gadā – 59,4 milj. euro.

LIZDA komentārs par IZM atbildi:

Izglītības likuma 60. panta trešā daļas norma nosaka, ka “pedagogu darba samaksa valsts vai pašvaldības izglītības iestādēs, kā arī valsts augstskolu vidējās izglītības iestādēs, tajā skaitā bērnu no piecu gadu vecuma izglītošanā nodarbināto pedagogu darba samaksa tiek nodrošināta no valsts budžeta līdzekļiem un valsts budžeta mērķdotācijām. Pārējo pedagogu, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas pašvaldības izglītības iestādēs, darba samaksa, ja citos likumos nav noteikts citādi, tiek nodrošināta no pašvaldības budžeta”. Tā kā pašvaldību budžetu iespējas palielināt finansējumu pirmsskolas izglītības pedagogiem ir visai atšķirīgas, veidojas nevienlīdzība pedagogu atalgojumā, kas rada risku profesionālajai izdegšanai, lielai kadru mainībai un līdz ar to veicina nevienlīdzīga pakalpojuma nodrošināšanu bērniem. Lai novērstu nevienlīdzību, nepieciešams veikt grozījumus Izglītības likumā, nosakot, ka pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem darba samaksa tiek nodrošināta no valsts budžeta.

Artura Krišjāņa Kariņa Valdības rīcības plāna (Deklarācijas par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai, apstiprināts MK 2019.gada 23.aprīlī) Deklarācijas 127. uzdevums nosaka: “Turpināsim palielināt pedagoģiskā un akadēmiskā personāla atalgojumu un pilnveidosim atalgojuma modeli, t.sk. pirmsskolas pedagogiem.” Tam atbilstošais darbības rezultāts tiek definēts šādi: 2) Sagatavots piedāvājums pakāpeniskai pārejai uz pirmsskolas pedagogu atalgojuma finansēšanu no valsts budžeta ATR virzības ietvaros.”

LIZDA jau ilgstošu laika periodu akcentē, ka pirmsskolas izglītības pedagogi ir pakļauti nevienlīdzīgai attieksmei gan slodzes veidošanās principos, gan atalgojuma apmērā. **MK 2016. gada 5. jūlija noteikumi Nr. 445 “Pedagogu darba samaksas noteikumi”** netieši rada vēl lielāku nevienlīdzību gan slodzes veidošanās principos, gan atalgojuma apmērā ne tikai salīdzinājumā ar citiem pedagogiem, bet arī starp pašiem pirmsskolas izglītības pedagogiem. Pirmsskolas pedagogiem noteiktas 40 darba stundas nedēļā, tai skaitā 36 darba stundas ar izglītojamiem un 4 darba stundas – nodarbību sagatavošanai. Pārējiem pedagogiem noteiktas 30 darba stundas nedēļā, tai skaitā mācību stundas, nodarbības un fakultatīvi, to sagatavošana, individuālais un grupu darbs, u.c. Zemākā darba algas likme visiem pedagogiem šobrīd ir noteikta 790 euro/mēnesī, tas nozīmē, ka pirmsskolas pedagogiem vienas darba stundas cena ir 4.94, bet pārējiem pedagogiem – 6.59 euro/h. Stundas cenas starpība sastāda 1.65 euro vai 33%. Pirmsskolas pedagogiem ir tieši tādas pat izglītības prasības kā citiem pedagogiem, ko nosaka MK 2014. gada 28. oktobra noteikumi Nr. 622 “Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību”, tāpēc LIZDA vēl jo vairāk fokusējas uz viedokli par krasu nevienlīdzību attiecībā pret pirmsskolas izglītības pedagogiem. Nekonkurētspējīgais atalgojums un nevienlīdzīgā darba slodzes piemērošana ir radījusi tendenci pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu ilgstošām vakancēm un kadru mainībai. IZM statistika liecina, ka 2019./2020. mācību gadā bija aptuveni 300 pirmsskolas pedagogu likmju/slodžu vakances. Līdz ar to pastāv arī risks, lai nodrošinātu normatīvajos aktos noteikto, ka bērniem jābūt visu laiku pedagoga uzraudzībā, tāpēc tas ietekmē bērnu drošību, veicina nevienlīdzīga pakalpojuma nodrošināšanu bērniem. LIZDA 2019. gada nogalē apkopotā informācija liecina, ka 78% pašvaldību pirmsskolas pedagogi, kuri strādā ar bērniem vecumā no 1.5 līdz 4 gadu vecumam vidējā darba alga pašvaldībā līdzinās valstī noteiktajai zemākajai darba algas likmei. IZM apkopotā informācija līdzīgi kā LIZDA pētījums apstiprina, ka aptuveni pusei no pedagogiem ir iespēja strādāt pilnu slodzi. LIZDA vērs uzmanību, ka 2019./2020. mācību gadā tika uzsākta kompetencēs balstītā jaunā satura ieviešana pirmsskolās, kura paredz papildus pienākumus satura kvalitatīvai īstenošanai.

Pamatojoties uz LIZDA Padomes 2019. gada 20. novembra lēmumu Nr. 44/9 „Par priekšlikumiem pedagogu darba samaksas modeļa pilnveidošanai” tika apkopota visu LIZDA dalīborganizāciju informācija par problēmjaudājumiem un to risinājuma iespējām pirmsskolas pedagogu darba organizēšanā, darba slodzes veidošanā un tam atbilstošajā darba samaksā. 2020. gada janvārī LIZDA noorganizēja pirmsskolas ekspertu sanāksmi, kurā piedalījās arī IZM speciālisti, lai izvērtētu dažādus pirmsskolas pedagogu profesionālās dzīves kvalitāti ietekmējošos faktoros un apkopotu priekšlikumus atalgojuma modeļa pilnveidošanai pirmsskolā. Būtiskākie no tiem bija:

- 1) Darba algas stundas likmi pielīdzināt pamatskolas skolotāju stundas darba algas likmēm;
- 2) Nodrošināt valsts mērķdotāciju pedagogu darba samaksai visā pirmsskolas izglītības posmā;
- 3) Samazināt kontaktstundu laiku, palielinot laiku nodarbību sagatavošanai (ideālais scenārijs: 30 kontaktstundas ar bērniem +10 stundas bez bērniem).

Visi LIZDA apkopotie priekšlikumi 2020. gada februārī tika iesūtīti IZM Pirmsskolas izglītības darba grupai (IZM 2020. gada 24. janvāra rīkojums Nr. 1-2e/20/31 “Par darba grupas izveidi”, kurā LIZDA tika iekļauta tikai pēc rakstiska lūguma). LIZDA piedalījās visās IZM darba grupas 11 sanāksmēs, kurās no 17 dalībniekiem - 8 pārstāvēja IZM viedokli. Pēdējā darba grupas sanāksmē IZM pārstāvji informēja, ka šīs darba grupas rezultāti tiks iesniegti nākamajai IZM izveidotajai Pedagogu darba samaksas pilnveides darba grupai. Līdz ar to atkal tiek pagarināts pirmsskolas pedagogu nevienlīdzības novēršanas termiņš. LIZDA norāda, ka 2021. gada un vidēja termiņa budžeta likumprojektos ir paredzēts palielināt izdevumus no valsts un pašvaldību budžeta privātskolām, IKT iegādei, digitalizācijas veicināšanai. LIZDA rosināja, ka daļu finansējuma varētu nodrošināt no dokumentā “Valdības atbalstītie pasākumi Covid-19 krīzes pārvarēšanai un ekonomikas atlabšanai” plānotā finansējuma, kur norādīts, ka izglītības un zinātnes nozarē tiek plānots kopējais finansējums 63.5 milj. euro - “Pasākumi 2020 - 2021”. Pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu atalgojuma jautājumu risināšana IZM skatījumā nav prioritārāka salīdzinājumā ar privātskolām, tehnoloģiju iegādi, īpaši Covid-19 izplatības laikā. LIZDA norāda, ka salīdzinot pirmsskolas pedagogu mēneša darba algas apjomu Baltijas valstīs par vienu stundu, pirmsskolas pedagogi Latvijā saņem vidēji divas reizes mazāku atalgojumu nekā Lietuvā un Igaunijā.

LIZDA aktivitātes pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu nevienlīdzības novēršanā retrospektīvi ir:

- 1) 2018. gadā arodbiedrības organizētajā parakstu vākšanas kampaņā divu nedēļu laikā tika savākti 42 549 arodbiedrības biedru un atbalstītāju paraksti par pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas pakāpenisku nodrošināšanu no valsts budžeta. Paraksti iesniegti Saeimā un MK;
- 2) Iniciatīvu platformā Manabalss.lv savākti vairāk nekā 10 400 parakstu par LIZDA iniciatīvu “Novērst diskrimināciju pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu nodarbinātībā”. Paraksti iesniegti Saeimā, izskatīts 2020. gada martā Saeimas Mandātu, iesniegumu un ētikas komisijā, 2020. gada 17. septembrī izskatīts plenārsēdē un nodots Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijai, Saeimas Budžeta, finanšu (nodokļu) komisijai, kurā nav pieņemts lēmums;
- 3) LIZDA parakstīta vienošanās par sadarbību ar: Nacionālā apvienība "Visu Latvijai!" - "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK», "Saskaņa" sociāldemokrātiskā partija, Attīstībai/Par!, Zaļo un Zemnieku savienība, Jaunā VIENOTĪBA. Viens no vienošanās par sadarbību punktiem paredz risināt pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas jautājumu risināšanu. Tiekoties ar politisko partiju frakcijām, atgādināts par šo vienošanās punktu;
- 4) MK sēdēs 2018., 2019., 2020. gadā, kad izskatīti jautājumi par kārtējā un vidēja termiņa valsts budžeta likumprojektu, prasīts piešķirt finansējumu pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu daļējas darba samaksas nodrošināšanai no valsts budžeta;
- 5) Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā 2018., 2019., 2020. gadā iesniegti priekšlikumi likumprojektā, lai nodrošinātu pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu daļēju darba samaksas finansēšanu no valsts budžeta bērnu no 1,5 gadu līdz 4. gadu vecumam nodarbinātajiem pedagogiem;

- 6) Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā vairākkārt iesniegti priekšlikumi likumprojektos par grozījumiem Izglītības likumā, kas paredzētu no valsts budžeta daļēju darba samaksas nodrošināšanu pirmsskolas pedagogiem.

LIZDA atgādina, ka IZM jau 2018. gada 29. janvārī notika diskusija par papildu finansējumu pakāpeniskai pirmsskolas pedagogu (1.5 - 4 gadi) atalgojuma nodrošināšanai no valsts budžeta, kurā pēc LIZDA iniciatīvas tika aicināti piedalīties IZM, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Finanšu ministrijas, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas pārstāvji. Diskusijas dalībnieki neiebilda vienam no LIZDA priekšlikumiem, kurš paredz pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu pakāpenisku pāreju no 36 darba stundām ar izglītojamajiem (36h+4h=40h) uz 30 darba stundām ar izglītojamajiem (30h+10h=40h), no kurām 30h finansē no pašvaldības budžeta, bet - 10h (sagatavošanos nodarbību vadīšanai) no valsts budžeta (mērķdotācijas). Līdz ar to būtu mazāks slogs pašvaldību budžetam un atbrīvotos finansējums pedagogu mēneša algas likmes pietuvināšanai pārējo izglītības pakāpju pedagogu algas likmei. Tālāk, jautājums pēc LIZDA rosinājuma, tika skatīts 2018. gada 7. februārī, Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes (turpmāk – PINTSA) sēdē, kura nolēma: “pieņemt informācijai piedāvātos teorētiskos alternatīvos modeļus un to aprēķināto fiskālo ietekmi pakāpeniskai pirmsskolas pedagogu atalgojuma nodrošināšanai no valsts budžeta”. PINTSA sēdē IZM iepazīstināja ar šādiem diviem alternatīvajiem risinājumiem:

- 1) “No valsts budžeta tiek finansētas 4 stundas dienā vienai grupa (rīta pirmā puse nodarbību nodrošināšanai). No valsts budžeta tiek finansēts logopēds tādā pašā apmērā, kā 5.-6. gadīgajiem;
- 2) Pārņemot pirmsskolas pedagogu darba samaksas finansēšanu no valsts budžeta pakāpeniski: 2019 – 4. gadniekus, 2020 – 3. gadniekus, 2021. – 2. gadniekus, 2022 – 1,5. gadniekus.”.

IZM aprēķināja nepieciešamo papildu finansējumu no valsts budžeta par pamatu ņemot skolēnu skaitu pa gadiem, kas uz 2017. gada 1. septembri ir reģistrēti Valsts izglītības informācijas sistēmā ar tobrīd spēkā esošo finansējuma aprēķina metodiku.

Gads	Valsts apmaksā	Apmaksātās slodzes	Nepieciešamais finansējums gadam	Nepieciešamais finansējums katru gadu, ņemot vērā iepriekšējā gada finansējumu
2019	4 stundas	0.10	4.2 milj. euro	4.2 milj. euro
2020	6 stundas	0.15	6.3 milj. euro	2.1 milj. euro
2021	8 stundas	0.20	8.4 milj. euro	2.1 milj. euro
2022	10 stundas	0.25	10.5 milj. euro	2.1 milj. euro

*IZM aprēķini LIZDA priekšlikumiem

LIZDA atkārtoti norāda, ka «**Eiropas stratēģijā 2020**» ir uzsvērts, ka pirmsskolas izglītība un aprūpe ir svarīgs pamats veiksmīgai apmācībai, sociālajai integrācijai un vēlāk arī darba tirgum - personības veidošanās kontekstā. Eiropas Padome ir aicinājusi visas Eiropas Savienības dalībvalstis investēt vairāk līdzekļus pirmsskolas izglītībā, jo tā nodrošina izaugsmi nākotnē. Ar izglītību un aprūpi agrīnā pirmsskolas vecumā tiek ielikti pamati panākumiem vēlākā dzīves posmā attiecībā uz izglītību, labklājību, nodarbinātību un sociālo integrāciju, jo īpaši bērniem no maznodrošinātajām un mazaizsargātajām ģimenēm. Pirmsskolas izglītības pedagogam ir jāspēj nodrošināt veiksmīgu pāreju no pirmsskolas uz pamatskolu, izmantojot uz kompetencēm balstītu mācību saturu un nodrošinot atbilstošu mācību vidi. Eiropas Komisijas pētījumā „Nepieciešamās kompetences pirmsskolas izglītībā un aprūpē”, izceltas četras galvenās kompetenču dimensijas: individuālajā, institucionālajā un komandas līmenī, kā arī starp-institucionālajā un pārvaldības līmenī, apliecinot bērnu, vecāku, pedagogu un visu pārējo pirmsskolas izglītībā un aprūpē ieinteresēto pušu nozīmi augstas kvalitātes izglītības definēšanā un veidošanā un 21 gadsimta vajadzībām atbilstošu prasmju un zināšanu aktualitāti. Mūsdienīgai un zināšanās pamatotai ekonomikai ir nepieciešami cilvēki ar aizvien augstākām un atbilstošākām prasmēm. Latvijas pašreiz esošajā sarežģītajā demogrāfiskajā un ekonomiskās nestabilitātes situācijā, kad ģimenes ne vienmēr spēj nodrošināt pilnvērtīgu bērna

attīstību, pirmsskolas izglītības iestādes skolotājam ir jāuzņemas atbildība par bērnu kognitīvo un lingvistisko attīstību, par viņu audzināšanu un socializāciju, par daudz kultūru vides un globalizācijas radītām problēmām.

OECD eksperti Latvijas izglītības politikas pārskatā norāda, ka nepieciešams veidot stratēģisku pieeju, lai uzlabotu pirmsskolas darbinieku kvalitāti un motivāciju. OECD eksperts Marko Kols uzsver, ka pirmsskolas izglītības posmā ir jābūt vislabākajiem pedagogiem. Izglītība un aprūpe agrīnā pirmsskolas vecumā tiek ielikti pamati panākumiem vēlākā dzīves posmā attiecībā uz izglītību, labklājību, nodarbinātību un sociālo integrāciju un aicina likvidēt pedagogu atalgojuma atšķirības. Proti, celt algas un maksāt pirmsskolu pedagogiem tikpat, cik sākumskolās. Organizācija atsauca uz ziņojumu, kas pierāda - tādā veidā var divkārt celt bērnu lasīšanas un matemātikas prasmes. 2019. gada OECD pētījums apliecina, ka Latvijā, Islandē un Vācijā ir vislielākais stundu skaits ko pirmsskolas pedagogs pavada kopā ar bērnu, bet atalgojums ir viens no zemākajiem salīdzinot ar citām OECD valstīm. Latvijā pirmsskolas izglītības pedagogam ir par 47.7% vairāk kontaktstundu ar bērnu, salīdzinājumā OECD valstu vidējo stundu skaitu.

LIZDA kā katru gadu kopš 2018. gada, arī šogad - līdz ar priekšlikumiem likumprojektos: "Par valsts budžetu 2021. gadam" un "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023. gadam", rosināja Saeimas deputātus iesniegt priekšlikumus "Grozījumi Izglītības likuma "(Nr.809/Lp13) 60. pantā par Izglītības iestāžu finansēšanas kārtību: "Izteikt 60. panta trešās daļas trešo teikumu šādā redakcijā: "Pārējo pedagogu, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas pašvaldības izglītības iestādēs, darba samaksa, ja citos likumos nav noteikts citādi, daļēji tiek nodrošināta no valsts budžeta un daļēji no pašvaldības budžeta". Tomēr šis priekšlikums diskusijā Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā netika atbalstīts no IZM puses un Saeimas deputātu vairākuma.

LIZDA respektē, ka likuma "Par valsts budžetu 2021. gadam" ietvaros ir jāatbalsta digitalizācija, tehnoloģiju iegāde, īpaši Covid-19 izplatības laikā. LIZDA pastiprināti vērs uzmanību, ka privātajām izglītības iestādēm tiek nodrošināts no valsts budžeta finansējums pedagogu atalgojumam, mācību līdzekļiem, digitalizācijas nodrošināšanai un no pašvaldību budžeta uzturēšanas izdevumi (sākot ar 2021. gada 1. janvāri). LIZDA norāda, ka nav izstrādāti MK noteikumi, kas noteiks, kādā apmērā un pēc kādas metodikas finansējums privātajām izglītības iestādēm ir jānodrošina un uzskata, ka tik vērienīgs atbalsts privātajām izglītības iestādēm ir publiskā finansējuma neefektīva izlietošana. Laikā, kad tiek veikta skolu tīkla optimizācija, IZM atbalsta privātās izglītības iestādes, pretēji tam, ka pirmsskolas pedagogu nevienlīdzības problēma tiek aktualizēta jau daudzu gadu garumā un ir panākta vienošanās ar ministriju par problēmas pakāpenisku risināšanas iespēju.

LIZDA uzskata, ka nepieciešams veikt grozījumus Izglītības likumā līdz 2021. gada maijam un paredzēt no valsts budžeta nodrošināt daļēju darba samaksu pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem no 2021. gada 1. septembra.

5. LIZDA prasība:

Nodrošināt atbilstošu bāzes finansējumu augstākajai izglītībai un zinātnei, lai ieviestu kvalitatīvas pārmaiņas šajās nozarēs, kas veicinātu tautsaimniecības attīstību ilgtermiņā.

IZM atbilde par LIZDA prasībām:

Par Augstskolu likuma grozījumiem.

Ministrija ir noteikusi prioritātes attiecībā uz darbu ar normatīvo aktu grozījumiem un jaunu normatīvo aktu izstrādi. Lai nodrošinātu uzsākto reformu virzību, t.sk. struktūrfondu finansējumu jaunā augstskolu iekšējās pārvaldības modeļa ieviešanai, ir nepieciešama šī pārvaldības ietvara nostiprināšana. Darbu pie Augstskolu likuma un Zinātniskās darbības likuma apvienošanas ir iespējams uzsākt pēc šo grozījumu pieņemšanas.

Grozījumus, kas nosaka minimālo studējošo skaitu ministrija nevar atsaukt, jo Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija nevirzīja ministrijas piedāvāto redakciju, bet izstrādāja savu redakciju normām par augstskolu tipoloģiju, kas ir konceptuāli atbalstīta (vienlaikus, nav izslēgts, ka balsojot par redakcijām virzīšanai uz 2. lasījumu, notiks diskusijas un tās tiks precizētas, bet tas ir deputātu kompetences jautājums).

Ministrijas virzītās izmaiņas attiecībā uz koledžām nemaina to tiesības un lomu attiecībā uz pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmu īstenošanu, dalību Erasmus+ augstākās izglītības mobilitātes programmās, u.c. aspektiem, kas plaši izdiskutēti gan apspriežot konceptuālo ziņojumu par augstskolu pārvaldības modeļa maiņu, gan Augstskolu likuma grozījumus, gan Profesionālās izglītības likuma grozījumus. Koledžu lomas un pienesuma stiprināšana profesionālās izglītības jomā ir nozīmīga Latvijas tautsaimniecībai nepieciešamo vidējā līmeņa speciālistu sagatavošanai, darba vidē balstītu mācību piedāvājuma attīstīšanai un pieaugušo izglītības programmu piedāvājuma paplašināšanai.

Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija nevirzīja ministrijas piedāvāto redakciju Augstskolu likuma grozījumiem par augstskolas padomi un tās funkcijām, bet izstrādāja savu redakciju. Deputātu un nozares pārstāvju diskusija par augstskolas padomes funkcijām aizsākās 2020. gada 17. novembra Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdē un turpināsies, apspriežot senāta un satversmes sapulces kompetences, lai rastu labāko balansu šo institūciju funkciju demarkācijā un savstarpējās sadarbības modeļa nostiprināšanā.

Par augstākās izglītības un zinātnes bāzes finansējumu.

Informējam, ka Satversmes tiesa atzinusi par Satversmei neatbilstošu Augstskolu likuma normu, kas paredz katru gadu augstākajai izglītībai palielināt finansējumu par 0,25% no iekšzemes kopprodukta (IKP). Neskatoties uz to, ministrija uzskata, ka augstākajai izglītībai un zinātnei ir jānodrošina adekvāts ikgadējais finansējuma pieaugums. Finansējums augstākajai izglītībai un zinātnei ir viens no zemākajiem Eiropas Savienības valstu vidū.

Rādītājs	2016.g.	2017.g.	2018.g.	2019.g.
AII (institūciju) kopējais finansējums (MEUR)	284,5	330,6	408,9	435,9
% no IKP	1,13	1,22	1,38	1,44
Studiju kopējais finansējums (MEUR)	197,2	216,8	253,3	267,2
% no IKP	0,79	0,80	0,86	0,88
P&A kopējais finansējums (MEUR)	110,4	137,9	186,2	193,8
% no IKP	0,44	0,51	0,63	0,64

Attiecībā uz Zinātniskās darbības likuma normas izpildi, kas paredz ikgadēju finansējuma pieaugumu zinātniskajai darbībai ne mazāku par 0,15% no iekšzemes kopprodukta, ministrija iesniedza šādus prioritāros pasākumus Ministru kabinetā vidēja termiņa budžeta ietvara likumprojekta un gadskārtējā valsts budžeta likumprojekta sagatavošanas procesā:

Nr. p.k	Prioritārā pasākuma nosaukums	2021.g	2022.g.	2023.g.
1.	Finansējuma pieaugums Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas projektu īstenošanai	15 000 000	20 000 000	25 000 000
2.	Dalības maksa nodrošināšana Eiropas Kodolpētījumu organizācijā (turpmāk – CERN) asociētā valsts statusā	466 548	933 097	933 097
3.	Zinātnes bāzes finansējuma nodrošināšana pilnā apmērā un jaunu kvalitātes kritēriju ieviešanai, ieskaitot inovāciju radīšanu	39 500 000	39 500 000	39 500 000
4.	Finansējuma nodrošināšana bilaterālās sadarbības projektiem (starptautiskās sadarbības programmu pētniecības un tehnoloģiju jomā)	500 000	500 000	500 000
5.	Valsts pētījumu programmu finansējums	8 253 460	8 253 460	8 253 460

Šogad tika piešķirts papildu finansējums Valsts pētījumu programmai Covid-19 seku mazināšanai 4 981 598 euro apmērā. Kā arī papildu finansējums 2 455 983 euro apmērā jaunajam fundamentālo un lietišķo projektu konkursam vienotas akadēmiskās un zinātniskās karjeras (tenūras) reformas ieviešanai, kura projektu īstenošana tiks turpināta nākamgad. Finansējuma palielinājums zinātnei 2020.-2021. gadā ir lielākais pēdējo piecu gadu laikā.

Arī augstākās izglītības jomā ministrija iesniedza prioritāros pasākumus Ministru kabinetā vidēja termiņa budžeta ietvara likumprojekta un gadskārtējā valsts budžeta likumprojekta sagatavošanas procesā:

Nr.p.k	Prioritārā pasākuma nosaukums	2021.g.	2022.g.	2023.g.
1.	Augstākās izglītības finansēšanas III pīlāra pieaugums	1 000 000	1 400 000	1 600 000
2.	Finansējums Akadēmiskā informācijas centra darbības ilgtspējas nodrošināšanai un valsts deleģēto uzdevumu izpildei	71 401	99 276	99 380

3.	Akadēmiskā personāla minimālo atlīdzības likmju paaugstināšana saskaņā ar pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku	7 205 893	7 205 893	7 205 893
----	---	-----------	-----------	-----------

Informējam, ka ministrijas prioritārais pasākums “Akadēmiskā personāla minimālo atlīdzības likmju paaugstināšana saskaņā ar pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku” ir atbalstīts Ministru kabinetā. Ja budžeta likumprojekts tiks pieņemts ar pašlaik tam ieplānoto finansējumu, no 2021. gada 1. janvāra **akadēmiskā personāla atalgojums tiks palielināts, tādā veidā izpildot normatīvajos aktos noteikto attiecībā uz pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku augstākajā izglītībā.** Kā arī 2020. gadā, veidojot 2021. gada un vidējā termiņa budžetu, tika piešķirts papildu finansējums šādiem ministrijas pasākumiem augstākās izglītības un zinātnes jomā 2021. gadam:

1) stipendiju apmēra un skaita palielinājums pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas), bakalaura un maģistra līmeņa studijām ministrijas padotībā esošajām koledžām un augstskolām 2 161 390 euro apmērā; kopā visām valsts augstskolām 5,1 milj. euro 2020.–2021. gadā;

2) zinātnisko institūciju zinātnes izcilības un snieguma finansējuma nodrošinājums pētniecības specializācijas, izcilības un ietekmes stiprināšanai – vienotas akadēmiskās un zinātniskās karjeras (tenūras) reformas ieviešanai – 8 745 360 euro apmērā 2021. gadam, turpinot 2020. gadā iesāktu projektu īstenošanu;

3) dalībai Eiropas Savienības pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmās, tai skaitā Apvārsnis 2020, 2 178 805 euro apmērā.

LIZDA komentārs par IZM atbildi:

LIZDA ilgstoši prasījusi, ka nepieciešams pildīt spēkā esošos normatīvos aktus - finansējums Zinātniskās darbības likuma 33. panta otrās daļas (valsts finansējums zinātniskajai darbībai vismaz 1% no IKP) un Augstskolu likuma 78. panta septītās daļas pakāpeniskai izpildei (valsts finansējums studijām valsts dibinātās augstskolās vismaz 2% no IKP). LIZDA uzsver, ka pieņemtie normatīvie akti, t.sk., par noteikta apjoma bāzes finansējuma piešķiršanu zinātniskajām institūcijām un augstākās izglītības studijām, ir spēkā neraugoties uz to pieņemšanas gadu. LIZDA vērs uzmanību, ka starptautisko organizāciju – Pasaules Bankas, OECD un Eiropas Komisijas ziņojumos un pētījumos regulāri norādīts uz valsts finansējuma nepietiekamību augstākajā izglītībā un pētniecībā Latvijā. 2000. gadā pieņemtajā Lisabonas stratēģijā Eiropas Savienības valstu vadītāji vienojās par konkrētiem sasniedzamajiem rezultātiem - finansējuma palielināšanu augstākajai izglītībai un pētniecībai, norādot procentu no IKP. Eiropas Savienības līderi jau 2002. gada martā Barselonā papildināja Lisabonas stratēģiju ar uzdevumu – līdz 2010. gadam pētniecības un attīstības finansējumam jāsasniedz 3% no IKP, kur divas trešdaļas no šī finansējuma jānodrošina privātajam sektoram un viena trešdaļa valsts budžetam. 2006. gadā Eiropas Komisijas ziņojumā, saskaņā ar Lisabonas stratēģiju rosināts, ka ES valstīm ir jābūt mērķim no 2010. gada atvēlēt augstākajai izglītībai vismaz 2% no IKP.

Valdības rīcības plānā iekļautais uzdevums - nodrošināt Augstskolu likumā un Zinātniskās darbības likumā noteikto budžeta pakāpenisku palielinājumu augstākajā izglītībā un zinātnē, ar izpildes termiņu 31.05.2019., netika īstenots (MK 2019.gada 7. maija rīkojums Nr. 210 “Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai”).

Saskaņā ar IZM datiem, ministrija 22 valsts zinātniskajām institūcijām 2020. gadā piešķir zinātnes bāzes finansējumu 23 480 000 euro apmērā. Kopējais zinātnes finansējums pa gadiem ir lēcienuveidīgs un samazinājās no 0,62 % no IKP 2015. gadā uz 0,44 % 2016. gadā, bet pieauga uz 0,51% 2017. gadā, un 2018. gadā sasniedza 0,63%, kas ir ievērojami mazāk, nekā 1,5% ieguldījumi pētniecībā un attīstībā, kas ir paredzēti Latvijas Partnerības līguma Eiropas Savienības investīciju

fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodam ietvaros (<https://www.izm.gov.lv/lv/2020-gada-zinatnes-bazes-finansejums>).

Finansējums 4 981 598 euro apmērā Valsts pētījumu programmas izveidei Covid-19 radīto seku mazināšanai tika panākts pateicoties LIZDA un sadarbības organizāciju (Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības, Latvijas Rektoru padomes) uzstājībai, adresējot kopīgi parakstītu vēstuli MK un nozares ministrijām.

LIZDA informē, ka valsts finansējums augstskolu un koledžu pedagogu atalgojuma paaugstināšanai (atbilstoši 2018. gada 15. janvārī MK apstiprinātajam pedagogu darba samaksas pieauguma grafikam) netika iekļauts 2020. gada budžetā. Sadarbībā ar Latvijas Rektoru padomi, Latvijas Universitāšu asociāciju, Latvijas Koledžu asociāciju, Latvijas Ārstu biedrību u.c. organizācijām, LIZDA panāca, ka augstskolu un koledžu pedagogu darba alga 2020. gadā tiek paaugstināta no 1. septembra. Vēršam uzmanību, ka 2021. gads ir pēdējais, kad augstākās izglītības iestāžu pedagogi saņems atalgojuma palielinājumu saskaņā ar pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku, bet 2022. gadā atalgojuma paaugstinājums nav paredzēts darba samaksas paaugstināšanas grafikā.

IZM izstrādātais un pašlaik Saeimā ilgstoši izskatītais likumprojekts “Grozījumi Augstskolu likumā” neparedz valsts finansējumu, lai īstenotu vērienīgo augstākās izglītības reformu, kas būtiski maina pārvaldības un augstskolu personāla politiku. Pašlaik reformai netiek paredzēti resursi, tās īstenošana balstīta uz īslaicīgu Eiropas struktūrfondu finansējumu. LIZDA savos priekšlikumos vairākkārtīgi rakstīja, ka augstskolām pašām jāļauj lemt, vai veidot padomi kā vienu no augstskolas lēmēj institūcijām. Padomes locekļu atalgojuma nodrošināšana ilgtermiņā izvērsīsies par papildus finansiālu slogu universitātēm un augstskolām. Arī Latvijas Rektoru padome (2020. gada 13. novembra vēstule Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijai) norāda, ka padomju uzturēšanai nāksies izmantot augstākajai izglītībai un zinātnei paredzēto, jau tā nepietiekošo finansējumu. IZM nav sniegusi informāciju par padomju finansēšanu pēc Eiropas Savienības struktūrfondu finansējuma beigām.

Priekšsēdētāja

(*paraksts)

Inga Vanaga

Avdejeva 27897771
irina.avdejeva@lizda.lv

Grīnfelde 29265476
anda.grinfelde@lizda.lv

Janeka 25690988
liene.janeka@lizda.lv

Strazdiņa 26598394
gita.strazdina@lizda.lv

Štefenhagena 29824554
dita.stefenhagena@lizda.lv

***DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU**